

De drie coronablunders van de Brusselse bureaucraten

Posted on 6 februari 2021 by Sander Boon

De EU-doctrine om elke crisis aan te grijpen om meer macht naar zich toe te trekken, is ook weer zichtbaar in deze coronacrisis. De huidige Europese Commissie is ambitieus en heeft zich ten doel gesteld om niet alleen een Klimaatcommissie en een Geopolitieke commissie te zijn, maar ook een Gezondheids-commissie.

De Europese Commissie heeft zich dan ook ontfermd over het centraal inkopen van vaccins tegen het coronavirus. En zoals te verwachten viel, valt het hele plan in duigen. Als gevolg van blunders lopen de spanningen tussen Groot-Brittannië, Noord-Ierland en de EU op. Wat ging er mis?

Blunder 1

Het begon allemaal met het mooie idee dat elke EU-inwoner gelijke kans op een vaccin moest hebben. Om dit te bewerkstelligen besloot de EU-Commissie om de inkoop van vaccins naar zich toe te trekken. Onderhandelingen met farmaceuten werden gelijktijdig opgestart. Tot zover ging het goed.

De kink kwam in de kabel toen bleek dat het vaccin van BioNtech/Pfizer veel eerder werd goedgekeurd dan dat van andere farmaceuten. Paul Hekkens wees er op 9 januari in Wynia's Week al op dat ook de onderhandelingstactiek van de EU een vertragende factor was. Resultaat? Vaccin-tekorten gloorden aan de horizon.

Bijkomend probleem was dat een andere aanbieder, AstraZeneca, vervolgens aangaf veel minder vaccins te kunnen leveren door productieproblemen in een van haar vestigingen. Toen het vaccin van deze fabrikant ook nog eens sneller werd goedgekeurd in Groot-Brittannië dan in de EU, was de beer los. Ursula von der Leyen, de voorzitter van de EU-Commissie die een enorme beerput achterliet bij het Duitse ministerie van Defensie, raakte in paniek. AstraZeneca werd beschuldigd van het leveren van vaccins aan derden buiten het contract met de EU om.

Blunder 2

In allerijl riep Von der Leyen bureaucraten en technocraten dicht bij de Commissie bijeen. Om het probleem van een tekort aan vaccins in de EU te tackelen werd besloten tot een exportvergunning van vaccins naar buiten de EU.

Dat kon echter niet zonder een clausule in het net uitonderhandelde Brexit-akkoord te activeren: de artikel 16-clausule. Dit artikel stelt dat zowel Groot-Brittannië als de EU eenzijdig een harde grens tussen Noord-Ierland en EU-lid Ierse Republiek mogen instellen in uitzonderlijke omstandigheden. Wat die omstandigheden zijn mogen de ondertekenaars van het akkoord zelf bepalen.

Hoe om te gaan met de grens tussen de Britse provincie Noord-Ierland en de aangrenzende EU-lidstaat Ierse Republiek is misschien wel het gevoeligste onderwerp uit de moeizame Brexit-onderhandelingen. Omdat beide partijen niet opteerden voor een harde grens, is het nu echter een mogelijke sluiproute om vaccins buiten de EU te kunnen exporteren. En dus de gewenste Europese exportrestricties te omzeilen. Op vrijdag 29 januari lekte uit dat de Commissie dit artikel wilde inzetten om dit gat te dichten.

Commissie in haar hemd

Londen, Belfast en Dublin waren niet op de hoogte gebracht van het EU-voorstel en stonden op hun achterste poten. Ook belangrijke officials zoals Brexit-

onderhandelaar Michel Barnier was niet om input gevraagd.

Het voorstel was onder grote druk en in haast in elkaar gezet. Het werd daardoor door te weinig belanghebbenden beoordeeld, waardoor een goede politieke afweging achterwege bleef. De kritiek zwol aan en het werd duidelijk dat dit niet de goede weg was.

De Commissie stond in haar hemd en trok het idee diezelfde dag nog schielijk in. De schade was echter al aangericht. In de Britse politiek maakt het krachten los die de Brexit-onderhandelingen willen openbreken.

Conservatieve parlementsleden en Noord-Ierse politici voeren de druk op Britse premier Boris Johnson op om zelf het artikel 16 te gaan activeren. Ze willen zo handelsconcessies van de EU afdwingen om de tot nu toe stroeve import van goederen naar Noord-Ierland op te heffen. Het zo delicate Brexit-dossier zorgt dus weer voor hoofdpijn.

Blunder 3

En hier blijft het niet bij. Ook de distributie van de vaccins die er wel zijn loopt stuk op bureaucratie, gebrek aan voorbereiding en verkeerde planning, aldus Frank Appel, de grote baas van pakkettenbezorger Deutschland Post DHL. Appel constateert dat politici altijd kijken naar wat er komende week gebeurt, terwijl de distributie maanden van tevoren al kon worden gepland.

Ook het gebrek aan focus door overheden op 'de laatste kilometer' frustreert hem. Maar hoewel Appel de aanpak van de distributie dus sterk bekritiseert, gaf hij aan dat de limiterende factor uiteindelijk altijd het aantal vaccins is.

Ondertussen is het vingerwijzen begonnen en nemen de politieke spanningen toe. Want wie is verantwoordelijk voor deze opeenstapeling van blunders? De woordvoerder van de Commissie, Eric Mamer, schuift de schuld in de schoenen van de Letse Commissaris van Handel Valdis Dombrovskis. Die verdedigt echter dat zijn handelswijze geheel in lijn was met de Commissie.

En zo richt de aandacht zich ook op Commissievoorzitter Von der Leyen. Die doet er echter het zwijgen toe. Het is in ieder geval duidelijk dat de politieke crisis nog lang niet is bezworen. En zo meandert wat aanvankelijk een Europees vaccinprobleem

was naar een politieke en mogelijk zelfs geopolitieke crisis.

Machtsgreep

Hoe het verder gaat met de vaccin-klucht is ongewis. De EU-commissie heeft aangekondigd de exportrestricties voor vaccins wel in te gaan voeren, maar zonder artikel 16 te activeren. Hoe ze het gat in het hek wil dichten is nog niet bekend. Wel is inmiddels duidelijk dat bureaucraten en technocraten die de macht naar zich toe hebben getrokken geen sturing kunnen geven aan processen waar ze geen ervaring mee hebben.

Micromanagement van de samenleving door bureaucraten en technocraten gaat altijd fout. De geschiedenis zit vol met voorbeelden waar het mis is gegaan. Aan de machtsgreep door EU-bureaucraten is echter nog geen einde gekomen. Op het gebied van klimaatmaatregelen, buitenlandpolitiek, defensie en economie lopen ze zich warm. Laten we hopen dat de vaccin-klucht in dat opzicht wat zand in de wielen strooit